

**Лекція 1. Форми і
методи реалізації
зовнішньополітичних
інтересів держави.
Інтеграція як мета,
спосіб та стан
міждержавного
співробітництва**

Частина .2

Питання лекції

Поняття міжнародного співробітництва і інтеграції у сучасних міжнародних відносинах.

Види інтеграції.

Зовнішні і внутрішні чинники розвитку інтеграційних процесів.

Етапи розвитку інтеграційних об'єднань у сучасному світі.

Проблема і співвідношення суверенітету та наднаціональності у діяльності інтеграційних об'єднань

Поняття міжнародного співробітництва і інтеграції у сучасних міжнародних відносинах.

НЕ Є ТОТОЖНИМИ

СПІВВІДНОСЯТЬСЯ ЯК
загальне та частинне

інтеграція

поняття міждисциплінарне,
застосовується у різних сферах
людської діяльності і у
найбільш загальному вигляді
позначає процес об'єднання,
створення єдиного цілого, в
результаті якого окремі частини
набувають якостей властивих
об'єднанню (угрупованню) в
цілому.

інтеграція

процес взаємодії країн, що веде до зближення, а згодом і уніфікації господарських та політичних механізмів, набуває форм міждержавних угод та узгоджено регулюється міждержавними органами, які з часом набувають повноважень наднаціонального характеру

Наслідки передачі
частини
повноважень щодо
ухвалення
управлінських
рішень до
наднаціонального
центру

Політична мета
інтеграційних
процесів у
повоєнний період

зниження напруги в міжнародних
відносинах, стабілізація та
забезпечення безпеки завдяки
поглибленню взаємозалежності,
промисловій кооперації, створенню
спільних підприємств у певних галузях
господарства, розширенню торгівлі,
посиленню взаємозалежності, збільшенню
кількості, насиченості та рівнів контактів.

Успішності інтеграції сприяють

- * наявність політичної волі
- * підтримка з боку населення
- * географічна близькість
- * наявністю спільних кордонів
- * наявність сталих економічних зав'язків, що історично склались
- * спільність економічних та інших проблем, які стоять перед країнами у сферах економічного розвитку, фінансування, регулювання економіки, політичного співробітництва тощо.

Регіональне співробітництво

- * багатостороннє співробітництво в галузі політики, економіки, транспорту і зв'язку, культури, екології та інших напрямках на різних рівнях територіальної ієрархії
- * В основі – кооперація як антитеза конкуренції, остання втім є імпульсом для початку кооперації, мета якої отримати більш конкурентоспроможне об'єднання
- * Різні рівні: міжрегіональне, субрегіональне та транскордонне співробітництво

* - інтеграція окремого суб'єкта (індивіда, групи, партій, етнічної чи будь-якої іншої меншини) у політичну систему держави;

* - міжнародна політична інтеграція

Інтеграція і
державотворчий
процес

- одночасно в кількох сферах (політика, економіка, ідеологія)

Наявність зовнішніх викликів

Наявність політичного лідера і волі

Дезінтеграція – зворотній процес: -
фінальний етап існування держави

- адаптація до нових історичних умов

Міжнародна політична інтеграція

- * Складне контроверсійне явище
- * Інтенсифікація взаємодії і успішний розвиток інтеграції в інших сферах призводить до політичної інтеграції
- * Найвища форма – квазідержавність-
 - Наднаціональна міжнародна організація
 - (кон)федеративна держава

види інтеграції (направленість взаємодії)

Вертикальна
(регіоналізм vs
регіоналізація)

Горизонтальна
(транзакційна
теорія)

рівні інтеграції відносно держави

- мікрорівень – взаємодія і співробітництво на рівні окремих громадян, спільнот та політичних об'єднань;

- субнаціональний – співробітництво і реалізація інтеграційних проектів на рівні окремих адміністративних одиниць держав;

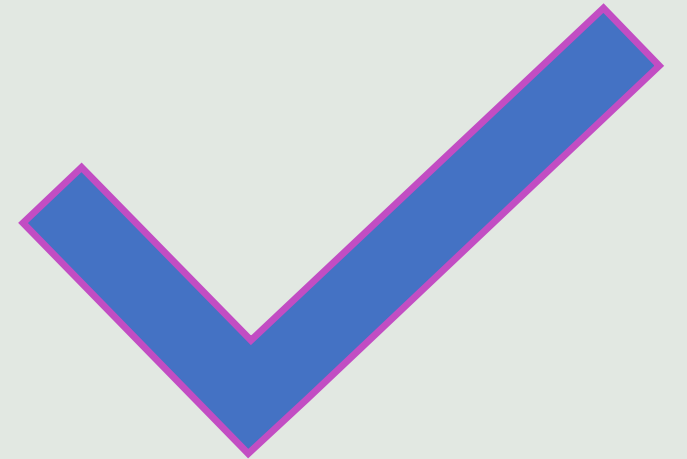
- макрорівень – міждержавний, двосторонній, багатосторонній;

- регіональний, у тому числі субрегіональний (більшість інтеграційних об'єднань сучасного світу);

- транс (між)регіональний рівень (як правило, на рівні ЗВТ).

Чинники розвитку інтеграції

- Об'єктивні
- Суб'єктивні

об'єктивні

- * географічний
- * територіальна близькість/віддаленість держав, що інтегруються безпосередньо впливає на кількість і якість взаємодій
- * протяжність території учасників
- * рельєф і ландшафт
- * клімат, які спонукають держави до співробітництва.
- * наявність/відсутність ресурсів
- * розташування поблизу/поодаль від транзитних маршрутів
- * соціально-демографічний: кількість, склад, якісні характеристики населення
- * -актуальні тенденції міжнародних відносин.

суб'єктивні

історичний (історичні передумови, наявність певних історично зумовлених політичних міфів та стереотипів)

економічний (рівень розвитку, вибір моделі модернізації, подібність чи компліментарність економічних систем)

соціально-демографічний (у випадку наявності цілеспрямованої політики держави)

політичний (як особливості політичної системи, так і наявність політичної волі до інтеграції)

наявність викликів спільного, зокрема зовнішнього, характеру

Етапи розвитку інтеграційних об'єднань

Зона
преференційної
торгівлі

Зона вільної
торгівлі

Митний союз

Спільний ринок

Економічний
союз

Економічний і
валютний союз

Політичне
об'єднання

Зона
преференційної
торгівлі

Пільговий торговельний
режим у взаємній торгівлі
порівняно з третіми
країнами

Жодних міждержавних
інституцій чи регулюючих
механізмів

Зона вільної торгівлі

скасування митних тарифів у взаємній торгівлі при збереженні національних митних тарифів по відношенню до третіх країн

Діяльність може координуватися невеликим міждержавним секретаріатом або періодичними зустрічами керівників відповідних відомств

не потребує передачі частини суверенітету та державних повноважень

Митний союз

узгоджене скасування національних митних тарифів і введення спільного митного тарифу та єдиної системи нетарифного регулювання торгівлі відносно третіх держав

безмитну торгівлю товарами і послугами і їх вільне переміщення всередині об'єднання

вимагає створення розгалуженої системи міждержавних органів, що регулюють проведення узгодженої зовнішньоторгівельної політики

Спільний ринок

вільне пересування товарів, послуг,
робочої сили та капіталів

необхідність існування постійно діючих
органів та регулярних зустрічей на
високому та найвищому рівні

Наявність регулювання спільної
політики відносно третіх країн

економічний союз

координація макроекономічної політики

```
graph TD; A[координація макроекономічної політики] --> B[уніфікація законодавства у валютній, бюджетній, грошовій галузях]; B --> C[створення регулюючих органів, яким передається частина суверенітету та повноважень національних урядів. Такі органи володіють правом приймати рішення без узгодження з урядами країн-учасниць і часто мають наднаціональний характер];
```

уніфікація законодавства у валютній, бюджетній, грошовій галузях

створення регулюючих органів, яким передається частина суверенітету та повноважень національних урядів. Такі органи володіють правом приймати рішення без узгодження з урядами країн-учасниць і часто мають наднаціональний характер

ЕКОНОМІЧНИЙ І ВАЛЮТНИЙ СОЮЗ

ЕКОНОМІЧНИЙ
СОЮЗ
ДОПОВНЮЄТЬСЯ
ВАЛЮТНИМ

Спільна валюта

Спільна
монетарна
політика

Політична інтеграція

Різні форми

Актуалізація проблем з передачею повноважень і суверенітету

Обмеженість на міждержавному рівні

Усвідомлення державами-учасницями мети

Дякую за увагу